

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES (EXP. 25Q000026)

QUEIXA PRESENTADA PER LA COORDINADORA PRO MUSEU DEL TRANSPORT DE BARCELONA

RELATIVA AL DRET A LA CULTURA (ATENCIÓ A LA CIUTADANIA)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

El dia 13 de gener de 2025, la Coordinadora Pro Museu del Transport de Barcelona (d'ara endavant, la Coordinadora) va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava el següent:

- Des de feia molt de temps que havien demanat reunir-se amb l'alcalde de Barcelona per parlar de la creació d'un museu del transport a la ciutat.
- En data 16 d'octubre de 2024, van rebre un correu del Gabinet d'Alcaldia en el qual se'ls informava que s'havia traslladat la seva petició a la Primera Tinència d'Alcaldia d'Urbanisme, Transició Ecològica, Serveis Urbans i Habitatge. Així mateix, se'ls informava que des d'aquest òrgan municipal hi contactaríen per donar-los una resposta.
- En el moment de presentació de la queixa, no havien rebut resposta a la seva petició.

Actuacions fetes

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, la Sindicatura la va admetre a tràmit i va iniciar la instrucció de l'expedient.

Es va considerar convenient dirigir-se a l'**Àrea d'Urbanisme, Transició Ecològica, Serveis Urbans i Habitatge** per tal de conèixer les intervencions dutes a terme en relació amb la queixa presentada. El dia **17 de gener de 2025** es va sol·licitar a aquest òrgan municipal la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Es van analitzar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 21 de febrer de 2025, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa la tramitació donada a la petició de la Coordinadora.

CONSIDERACIONS

1. La petició d'entrevista amb l'alcalde de Barcelona

L'article 72 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local (LRBRL), disposa que les corporacions locals afavoreixen el desenvolupament de les associacions per a la defensa dels interessos generals o sectorials dels veïns i les veïnes, els faciliten la informació més àmplia sobre les seves activitats i, dins de les seves possibilitats, l'ús dels mitjans públics i l'accés a les ajudes econòmiques per a portar a terme les seves activitats, i impulsen la seva participació en la gestió de la corporació en els termes del número 2 de l'article 69.

L'article 69.1 de la LRBRL estableix que les corporacions locals han de facilitar la informació més àmplia possible sobre la seva activitat i la participació de tota la ciutadania en la vida local. Per altra banda, un dels principis que informa i acompanya les actuacions de l'Administració municipal és el dret a la participació ciutadana, reconegut en la Llei 22/1998, de 30 de desembre, de la Carta municipal de Barcelona.

Així doncs, des d'aquesta Sindicatura entenem que **les peticions d'entrevistes amb els representants electes per gestionar les polítiques públiques es poden entendre com una manifestació del dret a la informació i el dret de participació** que tenen la ciutadania i les associacions.

Per tant, des d'aquesta perspectiva, sembla difícil de justificar que des del mes d'octubre de 2024 no s'hagués donat resposta efectiva a una legítima petició de reunió feta per la Coordinadora.

Tanmateix, el fet que una entitat sol·liciti una reunió **no comporta necessàriament que aquesta s'hagi de fer en els termes sol·licitats.**

Així, si l'agenda de l'alcalde no ho permet o la matèria a tractar així ho aconsella, el consistori pot decidir que aquesta reunió es faci amb un altre representant municipal que pugui donar la informació que se sol·licita i valorar les peticions que fa la ciutadania.

En aquest sentit, cal tenir en compte que l'organització política de l'Ajuntament de Barcelona permet que l'alcalde delegui les seves funcions als regidors i les regidores per tal de fer més efectiva la tasca de govern.

En el cas que ens ocupa, consta que en data 16 d'octubre de 2024, des del Gabinet d'Alcaldia es va donar resposta a la sol·licitud de reunió de la Coordinadora en el sentit que es traslladava la seva petició a la Primera Tinència d'Alcaldia d'Urbanisme, Transició Ecològica, Serveis Urbans i Habitatge, atès que les converses respecte a la creació d'un museu del transport es podien atendre des d'aquest òrgan municipal. Així mateix, se'ls indicava que hi contactarien per donar-hi resposta.

L'òrgan municipal supervisat ens ha informat que **el passat 13 de març de 2025**, la primera tinència d'alcaldia va mantenir una reunió amb la Coordinadora en què es va parlar sobre la possibilitat d'ubicar a la ciutat de Barcelona un Museu del Transport Públic.

Tenint en compte que, sovint, les responsabilitats polítiques dels regidors i regidores de l'Ajuntament de Barcelona no permeten programar reunions amb la celeritat que la ciutadania desitjaria, des d'aquesta Sindicatura **celebrem que s'hagi pogut celebrar la reunió sol·licitada.**

No podem oblidar que la implicació ciutadana en projectes col·lectius és cabdal per activar l'agenda política i per dinamitzar les energies socials que permetin noves actuacions polítiques. D'aquesta manera, quan la participació ciutadana es canalitza a través de l'escolta activa i amb converses bidireccionals, això facilita que els representants polítics s'acostin a la ciutadania i que aquesta se senti corresponsable de la construcció de la ciutat i es reconegui com a part d'ella.

Fomentar el diàleg entre la ciutadania i els representants públics de l'Ajuntament per tal que aquests puguin rebre les idees, suggeriments o iniciatives del veïnat també **forma part del principi de bona administració.**

2. El Museu del Transport

La Coordinadora va néixer amb l'objectiu de preservar i divulgar el patrimoni històric del transport a Barcelona, tant pel que fa a vehicles com a béns immobles, patrimoni documental o qualsevol altre material que hagi estat vinculat a les activitats relacionades amb el transport.

Tal com se'n desprèn de la seva pàgina web, Barcelona és un cas singular en els diferents tipus de transports públics: metros, tramvies, busos, troleibusos, funiculars, taxis, telefèrics, aeris, etcètera.

Actualment, aquest patrimoni no es conserva en un espai que es pugui visitar i explicar. Per això, la Coordinadora reclama un museu del transport on es reculli la història, l'evolució i l'impacte del transport públic en la societat, tal com succeeix a altres museus del transport que hi ha a ciutats europees com ara Londres o Praga.

La Coordinadora vol impulsar que aquest equipament s'ubiqui al Palau de Comunicacions i Transports de Montjuïc, un espai de 16.000 metres quadrats que a l'Exposició Internacional de l'any 1929 ja va oferir l'exposició dels diferents mitjans de transport de l'època. D'aquesta manera el Palau de Comunicacions tornaria a tenir la funció per a la qual es va construir.

Val a dir que a la Comissió de Drets Socials, Cultura i Esports, en la sessió celebrada el 21 de març de 2023, es va aprovar amb majoria de vots favorables instar al Govern municipal a impulsar la construcció del Museu del Transport de Barcelona al Palau de Comunicacions i Transports, dins el recinte de la Fira de Barcelona.

En aquest sentit, l'Ajuntament de Barcelona informa que veu amb bons ulls la creació d'un museu del transport de Barcelona. Tanmateix, la seva implantació a la ciutat és complexa atès que s'ha de cercar un espai de grans dimensions on poder ubicar tot el patrimoni relacionat amb el món ferroviari i del transport.

El Govern municipal considera que aquest projecte excedeix l'àmbit estrictament municipal i que hauria de tenir un caràcter supramunicipal, motiu pel qual aposta per treballar de manera conjunta amb la Generalitat, i defensa que les dues administracions han d'anar plegades per impulsar una iniciativa d'aquestes característiques.

En aquest punt, informen que aquesta possibilitat s'ha comentat amb el Departament de Territori de la Generalitat, tot i que encara no s'ha pogut engegar el grup de treball esmentat.

Així mateix, com és un projecte en el qual també s'hauria d'implicar a Transports Metropolitans de Barcelona (TMB), el passat 25 d'octubre la directora de la Fundació TMB es va reunir amb la Coordinadora per parlar sobre la creació d'aquest museu.

En aquesta reunió se'ls va transmetre que TMB està treballant per trobar un espai que reuneixi les condicions necessàries per mostrar el material històric que té la Fundació. No es tracta d'un museu del transport, sinó d'un espai visible en determinats dies de l'any a demanda d'investigadors, escoles, etc.

Al marge d'aquesta reunió, des de TMB també s'han mantingut contactes informals amb persones vinculades amb la Coordinadora a les quals se'ls ha traslladat les activitats que s'han preparat des de TMB amb motiu del Centenari del Metro.

L'Ajuntament és conscient que aquesta solució no és la que es demana exactament des de la Coordinadora, però és un primer pas per fer públic el patrimoni relacionat amb el transport públic que tenim a la ciutat. Tanmateix, des de l'Ajuntament, en coordinació amb els actors implicats es continuarà treballant per trobar un espai idoni per ubicar-hi tot el patrimoni relacionat amb el món ferroviari i del transport i, per tant, un museu del transport.

La Sindicatura reconeix l'esforç que està fent el consistori per poder atendre la demanda de la Coordinadora. Això no obstant, **suggerim que s'estudii i es valori acuradament la proposta d'ubicació** que planteja la Coordinadora, atès que es retornaria al Palau de Comunicacions i Transports la funció per a la qual va ser construït, que és la d'exposar vehicles de transport.

A parer de la nostra institució, una ciutat que aposta fermament per l'ús del transport públic a la ciutat ha de preservar i difondre la seva història. A més, un equipament d'aquestes característiques situat a la porta d'entrada de la muntanya de Montjuïc, on hi ha una gran concentració d'activitat museística i cultural, consolidaria la muntanya com un pol d'atracció cultural per a la ciutadania.

3. Els museus i els drets culturals

El 24 d'agost de 2022, en el marc de la 26a Conferència General de l'ICOM (International Council of Museums) celebrada a Praga, l'Assemblea General Extraordinària de l'ICOM va aprovar una nova definició de museu. El text diu:

“Un museu és una institució permanent sense ànim de lucre i al servei de la societat que investiga, **col·lecciona, conserva, interpreta i exposa el patrimoni** material i immaterial. Oberts al públic, **accessibles i inclusius**, els museus fomenten la **diversitat** i la **sostenibilitat**. Treballen i es comuniquen de manera ètica, professional i amb la participació de les comunitats oferint **experiències variades** per a l'educació, el gaudi, la **reflexió i l'intercanvi de coneixements**.

En efecte, els museus són una part important de la societat, ja que tenen un paper vital a l'hora de preservar i mostrar la història, la cultura i l'art d'una comunitat. No només són llocs per a exposicions, sinó que també ens ofereixen experiències educatives i serveixen de plataforma per a converses i debats sobre temes diversos.

També són importants per a l'educació i l'aprenentatge, atès que proporcionen una experiència pràctica i interactiva que ajuda a les persones que els visiten a aprendre sobre diferents temes d'una manera atractiva.

És a través dels museus que es preserva la història i la cultura d'una comunitat, nació o civilització. Recopilant i mantenint els objectes i elements d'importància històrica podem entendre millor el nostre passat i la vida de les persones que ens han precedit.

Els museus, en definitiva, ens conviden a explorar i conèixer d'on venim i mirar d'entendre el món que ara ens envolta. Són part integral de la nostra societat i esdevenen una plataforma per preservar la història, la cultura, l'educació, l'aprenentatge i la participació de la comunitat, essent un recurs molt valuós per a les generacions futures.

És ben sabut que la cultura és el reflex d'una comunitat i un factor determinant per al seu creixement. El patrimoni cultural configura la identitat de les persones i construeix ponts entre societats cada vegada més heterogènies enfortint, per tant, la cohesió social a través dels valors i coneixements compartits.

Volem aprofitar l'ocasió per recordar que des de la Declaració Universal dels Drets Humans adoptada l'any 1948, els **principals documents del dret internacional en matèria de drets humans han fet referència a la cultura.**

Així, en l'apartat primer de l'article 27 s'afirma que tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar i beneficiar-se del progrés científic. I en el segon, fixa que tota persona té dret a la protecció dels interessos morals i materials derivats de les produccions científiques, literàries o artístiques de què sigui autora.

El 1976 van entrar en vigor dos instruments legals internacionals que tenen per objectiu precisar la naturalesa dels drets humans, sobretot en relació amb els seus mitjans d'implementació. Es tracta, d'una banda, del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (PIDCP) i, de l'altra, el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (PIDESC). **L'article 15 del PIDESC és el nucli de la garantia jurídica de la cultura, en termes de drets humans fonamentals.** Estableix, en seu primer punt, que els estats que formen part d'aquest Pacte reconeixen el dret de tota persona a participar en la vida cultural; gaudir dels beneficis del progrés científic i de les seves aplicacions; i a beneficiar-se de la protecció dels interessos morals i materials que li corresponguin per raó de les produccions científiques, literàries o artístiques de què sigui autora.

Esmentar, també, la Declaració Universal sobre la Diversitat Cultural (2001), que inclou un apartat específic dedicat a la **relació entre la diversitat cultural i els drets humans** en què s'especifica que aquests drets són garants de la diversitat cultural, i que els drets culturals són el marc propici d'aquesta diversitat cultural:

"Els drets culturals són una part integrant dels drets humans, que són universals, indissociables i interdependents. El desenvolupament d'una diversitat creativa exigeix la plena realització dels drets culturals, tal com es defineixen en la Declaració Universal de Drets Humans i en el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals. Tota persona ha de tenir la possibilitat d'expressar-se, crear i difondre les seves obres en la llengua que desitgi i, en particular, en la seva llengua materna; tota persona té dret a una educació i una formació de qualitat que respectin plenament la seva identitat cultural; tota

persona ha de tenir la possibilitat de participar en la vida cultural que esculli i conformar-se a les pràctiques de la cultura pròpia, dins dels límits que imposa el respecte dels drets humans i les llibertats fonamentals.”

En el marc de les polítiques internacionals, cal esmentar l'Agenda 2030 de desenvolupament sostenible, que es va aprovar el 2015 i incorpora disset objectius de desenvolupament sostenible (ODS). Tot i que no hi ha cap ODS centrat específicament en la cultura, tant la UNESCO com la majoria dels agents internacionals tracten la cultura com un element transversal clau per assolir bona part dels objectius, com ara els de promoure la salut i el benestar de les persones, aconseguir l'equitat de gènere, lluitar contra la pobresa i la fam, transformar les ciutats perquè siguin inclusives i sostenibles o reduir les desigualtats, com a exemples **del paper interseccional que s'hi proposa per a la cultura.**

Pel que fa a les normes internes, l'article 44.1 de la Constitució estableix que els poders públics promouran i tutelaran l'accés a la cultura a la qual tothom té dret. L'Estatut d'Autonomia de Catalunya estableix, a l'article 4.2, que els poders públics de Catalunya han de facilitar la participació de totes les persones en la vida política, econòmica, cultural i social; l'article 44.5 disposa que els poders públics han d'emprendre les accions necessàries per facilitar a totes les persones l'accés a la cultura, als béns i als serveis culturals, i al patrimoni cultural, arqueològic, històric, industrial i artístic de Catalunya.

En l'àmbit local, l'article 25 m) de la Llei 7/1985, reguladora de les bases de règim local, estableix com a **competència dels municipis la promoció de la cultura i dels equipaments culturals.** Així mateix, el Decret legislatiu 2/2003, pel qual s'aprova el text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, estableix a l'article 66.3 n) la **competència municipal en les activitats i les instal·lacions culturals.**

La Carta municipal determina a l'article 113 que l'Ajuntament ha de proporcionar ofertes culturals d'interès per a la ciutadania, **posant un especial èmfasi en la promoció d'iniciatives culturals** als districtes i als barris.

També, la Carta de ciutadania —Carta de drets i deures de Barcelona— estableix a l'article 27.3 que l'Ajuntament impulsarà els espais públics necessaris per fer possible l'exercici i el foment de l'activitat cultural per a tothom i també **recollirà les iniciatives ciutadanes de particulars i entitats que enriqueixin l'oferta cultural de la ciutat.**

En aquest marc competencial, **l'Ajuntament de Barcelona sempre ha manifestat un compromís ferm amb la cultura,** en la mesura que es tracta d'una de les eines més potents que forma una ciutadania més lliure, més crítica, més solidària i més participativa.

Per totes les raons exposades, des d'aquesta Sindicatura de Greuges, demanem a l'Ajuntament de Barcelona que de manera conjunta amb totes les administracions implicades i amb la col·laboració i aportacions de la Coordinadora Pro Museu del Transport de Barcelona s'impulsi la creació del Museu del Transport Públic de la nostra ciutat.

El principi de **bona administració** i l'eficàcia dels serveis públics es recullen en l'article 41 de la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea, els articles 9.3 i 103 de la Constitució espanyola, i l'article 3 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, del règim jurídic del sector públic administratiu comú. Aquests drets impliquen disposar d'una administració que presti el màxim nombre de serveis amb els millors estàndards de qualitat i respecti alhora els drets i els interessos legítims de la ciutadania, i que sigui capaç de resoldre els problemes d'una manera àgil i eficaç.

Així mateix, la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, aprovada l'any 2000, esmenta, en l'article XXIII, amb referència a l'eficàcia dels serveis públics com a indicatiu d'una bona administració, que les autoritats locals han de garantir l'eficàcia dels serveis públics i la seva adaptació a les necessitats de les persones usuàries.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que **l'Àrea d'Urbanisme, Transició Ecològica, Serveis Urbans i Habitatge ha de vetllar per preservar la memòria i el patrimoni vinculat al transport públic de la ciutat.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Àrea d'Urbanisme, Transició Ecològica, Serveis Urbans i Habitatge** que, en coordinació amb les administracions implicades, impulsi la creació del grup de treball per fer realitat el Museu del Transport de Barcelona.
- **Recomanar a l'Àrea d'Urbanisme, Transició Ecològica, Serveis Urbans i Habitatge** que es valori i estudiï acuradament la viabilitat d'instal·lar aquest equipament cultural al Palau de Comunicacions i Transports.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.